

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

Миронець С.М.,

*доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології,
Державний торговельно-економічний університет (м. Київ)*

РЕАЛІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АБІЛІТАЦІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Кількість тих, хто захищав і продовжує захищати Україну зі зброєю в руках, сьогодні сягає сотень тисяч. Десятки мільйонів громадян безпосередньо стикнулися з трагічними наслідками війни, через втрати майна, рідних чи близьких людей, вимушеного переселення, еміграції тощо.

За період відкритого воєнного вторгнення «рф» в Україну все населення перебуває у стані стресу і продовжує піддаватися гострій травматизації через безсонні ночі, регулярний терор ракетних і безпілотних атак. Більшість населення живе під постійною загрозою, причому значна частина країни, залишається окупованою російськими військами, багато пережили лихоліття війни з варварською поведінкою окупантів піддаючись тортурам і різноманітним насильницьким діям з боку агресора.

Ці обставини не можуть пройти безслідно для здоров'я всіх груп населення, які піддані всім видам гострої травматизації пов'язаної з війною, стрімкому розвитку масиву проблем пов'язаних з психічним здоров'ям в безпрецедентному масштабі, включаючи посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

За прогнозами МОЗ України 3-4 млн. осіб має потребу в прийомі ліків для подолання проблем з психічним здоров'ям внаслідок війни. Близько 15 млн. потребуватимуть інших видів психологічної допомоги та підтримки, щоб збалансувати свій психічний стан [1].

Саме ці питання за ініціативи першої леді України Олени Зеленської планується розглянути у межах 3-го Саміту перших леді і джентльменів, який відбудеться 6 вересня 2023 року і буде присвячений темі ментального здоров'я.

Автор публікації мав честь бути безпосередньо запрошеним до міжнародної групи експертів з підготовки аналітичних матеріалів саміту.

Ключові питання, які планується розглянути в межах цього саміту (проблеми ментального здоров'я особистості та проблемі формування ментального здоров'я у молодого покоління) матимуть надважливе значення для майбутньої розбудови й забезпечення сфери ментального здоров'я громадян не тільки в Україні, але й завдячуючи досвіду України у більшості цивілізованих країн Європи і Світу. На думку експертів, 75 % проблем із ментальним здоров'ям починаються у віці до 24 років». На жаль, ця цифра збільшується з кожним днем війни. Сьогодні це не статистика, це реальні люди.

За свідченням міністерки у правах ветеранів Юлії Лапутіної, в інтерв'ю «Інтерфакс- Україна» - кількість ветеранів, після російсько-української війни може зрости з 1,2 мільйона до 5 мільйонів. За її словами, до 24 лютого було зареєстровано 500 тисяч людей, які були учасниками війни на Донбасі з 2014. року. Крім ветеранів, політика міністерства спрямована на членів сімей загиблих.

Щонайменше 50% населення України переживає потенційно травматичний досвід пов'язаний з переживанням травматичного стресу. За даними досліджень фахівців міжнародної групи з вивчення травматичного стресу [2], в Україні до 2022 року 7% громадян України мали безпосередній досвід «дотику» до війни, зараз цей показник значно перевищує межу більшу за 50 %. Значне зростання чисельності громадян з потенційно травматичним досвідом та ризиком ментальних розладів з кожним днем війни збільшується, за категоріями населення це: безробітні 6 млн. осіб; військові ветерани 2-3%; внутрішньо-переміщені особи (ВПО) 6,2 %; зовнішньо-переміщені особи 7,7

Кожна із зазначених категорій має свої відмінні від інших соціальних груп за проявом та інтенсивністю протікання фактори ризику психічних розладів:

Внутрішньо переміщені особи становлять 6,2 млн. осіб. Серед цієї категорії населення найбільш вираженими факторами психічних розладів є:

– переживання травматичного досвіду; складнощі з адаптацією на новому місці; безробіття, необхідність перекваліфікації; суттєва зміна, втрата найближчого соціального кола підтримки, соціальна ізоляція та багато інших.

Для кожної групи притаманні як загальні стресори так і окремі, властиві лише певним групам населення серед яких:

До факторів ризику психічних розладів у даної категорії населення належать: переживання травматичного досвіду; складнощі з адаптацією на новому місці; безробіття, необхідність перекваліфікації; суттєва зміна, втрата найближчого соціального кола підтримки, соціальна ізоляція.

Військові та ветерани (від 0,8 до 1,8 млн): втрата ідентичності та складнощі в адаптації (мобілізовані); переживання втрати товаришів; втрата звичних соціальних зв'язків; особисті проблеми; фізичні травми та каліцтва; емоційна нечутливість, зниження емпатії тощо.

Факторами ризику психічних розладів для цієї категорії осіб можуть бути: нерозуміння соціуму після повернення з війни; втрата соціальних контактів; необхідність адаптуватися до життя, де немає чіткої ієрархії та визначення цілей; пережитий травматичний досвід; зловживання алкоголем (53%), ігроманія тощо.

Найважливішими потребами для цієї категорії фахівців можуть бути: психологічна та фізична реабілітація; проблеми у стосунках та сім'ї - 52%; погіршення відносин з друзями, знайомими – 23%; домашнє насильство – 12%; відсутність постійного заробітку – 11%.

Окремою категорією є літні люди, діти та підлітки.

Серед категорії літніх людей, яка в середньому по Україні налічує близько 7 млн. осіб найбільшими факторами ризику виступають: загострення хронічних хвороб, що значно обмежують функціонування, переживання втрати близьких людей, самотність; деменція. Найбільш значимими потребами виступають потреби у допомозі в вирішенні побутових питаннях, необхідність відновлення (підтримання) психічного і фізичного здоров'я, підтримка соціальної активності тощо.

Категорія підлітки в середньому нараховує 4 млн. громадян. Факторами ризику психічних розладів для цієї категорії є: затяжна апатія, пригніченість; складнощі з адаптацією; відчуття некорисності в умовах війни; вживання алкоголю та психоактивних речовин; самотність, соціальна ізоляція. Найбільш значимими потребами для цієї категорії населення є запити щодо% продовження навчання 89%; анонімні канали, додатки для самодопомоги; довірливі стосунки з психологом; залученість в створення послуг; відчуття потрібності, залученості в волонтерські та інші соціальні ініціативи; локації (місця) для спільної діяльності. Найбільш поширені розлади серед цієї категорії населення проявляються: депресивний стан (2,8%); підвищена тривожність (6,5%); поведінкові розлади (11%).

Це далеко не повний аналіз соціальних груп та різновидів ризиків психічних розладів.

Вищезначені проблеми потребують в умовах сьогодення активної розбудови цілісної державної системи та її функціональних підсистем. З цією метою державою зроблені лише перші кроки щодо контролю за кваліфікованим наданням сфери психологічних та реабілітаційних послуг як військовослужбовцям, ветеранам бойових дій, членам їх родин, так і всім категоріям громадян України які перебувають під факторами ризику розладів як психічного так і фізичного здоров'я.

Список використаної літератури

1. Аналітична інформація за даними Міністерства у справах ветеранів України Інтернет ресурс: Режим доступу: <https://data.mva.gov.ua/> (Дата звернення: 03.09.2023).

2. Iuliia Osmolovska, Mandy Bostwick, Dr Lenny Grant, Dr Serhii Myronets та ін. SCARS ON THEIR SOULS: PTSD and Veterans of Ukraine. Інтернет ресурс. Режим доступу: https://www.globsec.org/sites/default/files/202309/GLOBSEC_PTSD%20Report.pdf

LINK OF SELF-PRESENTATION OF THE SPECIALITY ON THE INTERNET WITH THE REAL IDENTITY OF SPECIALITY.....	168
---	-----

Лазор К.П.

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК ОСНОВА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	173
---	-----

Ларіонов С.О., Онищук К. І.

ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРЯННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	176
--	-----

Лебедєва С.Ю., Христенко В.Є.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ МЕШКАНЦЯМ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	180
--	-----

Левченко А.С.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ СПОРТСМЕНІВ У КОМАНДНИХ ВИДАХ СПОРТУ.....	184
---	-----

Лефтеров В.О.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОСОБИСТІСТЬ.	187
---	-----

Лефтерова Є.Л., Долінська Л.В., Гуцол В.В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМИ ЗАКЛАДАМИ.	191
--	-----

Лісніченко Т.В.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	195
--	-----

Любченко І.І.

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ

ОСОБИСТОСТІ.....	199
------------------	-----

Максименко Ю.Б.

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ КОРИСТУВАЧІВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА.....	204
---	-----

Мараховська К. Д.

КОЛІР В ПСИХОЛОГІЇ, КУЛЬТУРІ ТА ДИЗАЙНІ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК, СПРИЙНЯТТЯ ТА ВПЛИВ НА ЕМОЦІЇ ТА ПОВЕДІНКУ ЛЮДИНИ.....	209
--	-----

Martyniuk D.

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF STUDENTS' READINESS FOR FAMILY LIFE.	213
--	-----

Миронець С.М.

РЕАЛІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АБІЛІТАЦІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	217
---	-----

Мул С.А.

РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЗАДІЯНИХ У БОЙОВИХ ДІЯХ	221
---	-----

Овсяннікова Я. О.